છગનલાલ મોતીરામ શાહ કૃત

બીજી ચોપડીનો

'ડિક્ટેશન શિક્ષક' ભાગ ૨

સર્વ હક સ્વાધીન

કિંમત ૦-૨-૦

પોસ્ટેજ જુદું

ફેબ્રુઆરી

સને ૧૯૨૫

'મુખગણિત શિક્ષક'

બે આના

છગનલાલ મોતીરામ શાહ

'મુખગણિત શિક્ષક' વગેરેના કર્તા—શાહપોર—સુરત

બીજા ધોરણના "અંકગણિતનાં મનોયત્ન"
મંજુર થવાના હુકમ નંબર તથા તારીખ.

મહેરબાન જામનગર એજ્યુકેશનલ ઇન્સ્પેકટર સાહેબની ઓફીસના એ જા ન ૪૪૧ તા ૨૧-૭ ૧૯૧૯ના પત્રમા જણાવવામા આવ્યુ છે, કે "અંકગણિતના મનોયત્ન" પાચ આના આ સ્ટેટની સ્કુલોમા બીજા **ધોરણમાં ટેકસ્ટ બુક તરીકે મંજુર કરવામા આવેલ છે**

મહેરબાન વાંકાનેર સ્ટેટના એજ્યુકેશનલ સેક્રેટરી સાહેબની ઓફીસના નં ૫૧ તા ૩૦-૧૨-૧૯૧૯ના પત્રમા જણાવવામા આવે છે કે,

બીજા ધોરણના

"અંકગણિતનાં મનોયત્ન" પાચ આના

વા હુ સા આ ના ૨૭૦/૧ તા ૧૭-૧૨-૧૯ થી આ સ્ટેટની **નિશાળોમા ટેકસ્ટ બુક તરીકે મંજુર કરવામાં આવેલ છે.**

મહેરબાન કાઠિઆવાડના એજંટ ટુ ધ ગવર્નર સાહેબ બહાદુરે પોતાના હુકમ નંબર ૭૯ તા ૨-૮-૧૯ થી બીજા ધોરણના "અંકગણિતના મનોયત્ન" પાચ આના

કાઠિઆવાડ એજન્સિની તમામ પ્રાયમરી સ્કુલોમા
ઇનામ અને લાયબ્રેરી બુક તરીકે મંજુર કર્યો છે.

એ જા. નં ૨૯૩ તા. ૧૧-૯-૧૯૧૯ ગોંડળ સ્ટેટમાં **ઇનામ લાયબ્રેરી માટે મંજુર.**

હુ મુ. નં. ૪૧૬૬ તા ૧૮-૮-૧૯૧૯ રાજકોટ સ્ટેટમા **લાયબ્રેરી માટે મંજુર**

બીજા ધોરણના

'અંકગણિતનાં મનોયત્ન' વિષે મળેલા અભિપ્રાયો

"બીજા ધોરણ માટેનું 'અંકગણિતના મનોયત્ન' મળ્યું છે, તે જોતા મને આનંદ થાય છે. કેમકે વિવિધ દૃષ્ટિબિંદુએ લખાએલા પુસ્તકો ગુજરાતીમા ખોટ છે આપનો પ્રયાસ સ્તુત્ય છે, અને બેશક આપનું પુસ્તક જે અનટ્રેન્ડ શિક્ષકોને શિક્ષણ પદ્ધતિ જોવા જાણવાનો લાભ મળી શકતો નથી તેમને માર્ગ પ્રદર્શક થઈ પડશે એજ' ભરૂચ ધાન્ની ખડકી

તા ૧૮-૮-૧૯ મનમોહનદાસ દલપતરામ દલાલ

" તમારા "અંકગણિતના મનોયત્ન ભાગ અભિપ્રાય પ્રમાણ બીજા ધોરણના વિદ્યાર્થીઓને ઉપયોગી થઈ પડવા સંભવ છે

મુંબઈ ગીરગામ પોસ્ટ તા ૨૨ મી જુન ૧૯૧૯

કૃષ્ણલાલ મોહનલાલ ઝવેરી એમ એ એલ એલ બી

" આપનું બનાવેલું બીજા ધોરણ માટેનું અંકગણિતના મનોયત્ન નામનું પુસ્તક મળ્યું પુસ્તકના મનોયત્ન, તેમાના દાખલાઓ, રીતો, પ્રશ્ન પૂછવાની ઢબ, વગેરે જોઈ મારી ખાત્રી છે કે નાના બાળકોને ગણિત જેવો વિષય સમજાવવામા શિક્ષક વર્ગને એ ઘણુંજ ઉપયોગી પડે એમ છે ખાસ કરીને પરચુરણ દાખલાઓનું જુથ ગોઠવવામા આપે બાળકોના મનની કેળવણી ઉપર વિશેષ લક્ષ આપ્યું લાગે છે, તમારા પ્રયાસને સારૂ ઉત્તેજન મળે એવી ઇચ્છા છે '

સુરત દેશાઈ પોળ તા ૧-૮-૧૯.

ગુલાબભાઈ રઘુનાથજી
જુનિઅર એરિથમેટિક વગેરેના કર્તા.

બીજી ચોપડીના

ડિકટેશન શિક્ષક

ભાગ ૨.

રચનાર—છગનલાલ મોતીરામ શાહ.
"મુખગણિત શિક્ષક" વગેરેના કર્તા
રચનારનુ ઠેકાણું—શાહપોર—સુરત.

પ્રસિદ્ધ કર્તા-છગનલાલ મોતીરામ શાહ.
પ્રસિદ્ધ કરવાનુ ઠેકાણુ—શાહપોર સુરત.

સુધારેલી વધારેલી આવૃત્તિ ૮ મી પ્રત ૨૦૦૦
જાન્યુઆરિ] સર્વ હક્ક સ્વાધીન [સને ૧૯૨૫

છાપનાર—હરગોવનદાસ હરકીસનદાસ
છાપવાનું ઠેકાણુ "શ્રી અમ્બિકા વિજય" પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ
બરાનપુરી ભાગોળ ભાજીવાળી પોળ—સુરત

કિંમત રૂા. ૦—૩—૦ પોસ્ટેજ જુદું

જી. પી. દલાલ મોરબી વી. સ્કુલ સુપરિન્ટેન્ડન્ટ.
જાવક નંબર ૪૧. તા ૧૯-૧૧-૧૪ના પત્રમા લખે છે કે—

"તમારા તરફથી "મુખગણિત શિક્ષક" નામના ધોરણવાર પુસ્તકો મળ્યા તેનુ આદ્યંત અવલોકન કરતા મને બહુ આનંદ થયો છે. પ્રાથમિક સ્કુલના નવાં સુધરેલા અભ્યાસક્રમ પ્રમાણે મુખગણિત વિષયનું શિક્ષણ સરલતાથી આપવાના ઉચ્ચ હેતુને લક્ષમા રાખીનેજ આ પુસ્તકો લખ્યાં છે, એમ પ્રદર્શિત થાય છે, તેનો ઉપયોગ કરવાથી વિદ્યાર્થીઓની સમજશક્તિ તેમજ સ્મરણશક્તિ સારી રીતે કેળવાશે તેની સાથે અંકગણિતના વિશાળ વિષયમાં પણ તેમને તે બહુ મદદરૂપ થઈ પડશે એમ હુ માનુ છુ ને આશા રાખું છુ કે સારા શિક્ષકો આવાં પુસ્તકોને પ્રમાણ ગણી ઉદાર ઉત્તેજન આપશે"

સુરત શહેરના તથા ચોર્યાસી તાલુકાના—
"ભૂગોળ શિક્ષક" વિષે

રા બા કમળાશંકર પ્રાણશંકર ત્રિવેદી બી એ ગ્રે. રા ટ્રે કોલેજના માજી પ્રિન્સિપાલ સાહેબ પોતાના તા. ૨૨-૬-૧૫ના પત્રમા લખે છે કેઃ-

"તમોએ મોકલેલુ "સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાનો "ભૂગોળ શિક્ષક" નામનુ પુસ્તક જોઇ ગયો છુ સુરત શહેરની ભૂગોળ શીખવવામા શિક્ષકોને તે ઉપયોગી થઇ પડશે."

છગનલાલ મોતીરામ શાહ કૃત.

બીજી ચોપડીનો ડિકટેશન શિક્ષક.

પાઠવાર અઘરા શબ્દો.

પાઠ ૧.	વાસ	ચંદ્રમા	દીસે
પરમેશ્વરે	આવ્યો	ઝગઝગે	કુકરેકૂક
કર્યું	તળાવમાં	ઉજાસ	કુકડા
વટેમાર્ગુ	ક્યાંથી	બનાવ્યાં	ફુટડા
ભક્તિ	પાધરમાં	સરજ્યાં	મધુર
પૃથ્વી	નાહવાના	કળાતું	ચંદ્ર
ધર્મશાળા	ધોવાના	સઘળુ	પડ્યુ
બનાવ્યો	ઓસરી	દયાળુ	ઊડી
સુથારે	તડકે	સરજ્યુ	મોઢું
નિશાળનું	ટાઢ	હોશિયાર	ખુણા ખાંચા
બાંધ્યું	ઉડાડવા	ઊડયો	ખોળે
કડીઆ	અજવાળું	યાદ	ભક્ત
મધ્યમધે	ઘોર	**પાઠ ૨.**	ધ્યાન
ફૂલ	અંધારૂ	પૂર્વે	ભવૈયાઓ
	મટે	ઝગઝગાટ	મુલ્લાં

ઉદય
ગૂં ગૂં
પત્ર
ખોલે
ઉમંગી
પંખેરૂં
ધાય
ઢોર
ફૂલ
ભૂલ
તૂલ
પક્ષી
ઊઠ
પ્રભુકેરૂં

પાઠ ૩.

ઋતુ
મહીના
વર્ષ
દિવાળી
કારતકી
કારતક
ટાઢ
માગશર
પોષ
મહા
પતંગ
ઉડાડે
ઉતરાણ
શિયાળાની
ઊનનાં
કપડાં
કયારે
ઉનાળામાં
ફાગણ
સૂદ
પુનેમે
દહાડો
વદ
પખવાડીઆં
પદરમી
તિથિ
ત્રીસ
વારૂ
ચૈત્ર
વૈશાખ
જેઠ
ઝીણાં
ચોમાસું
અશાડ
શ્રાવણ
ભાદરવો
આસો
ધૂમ
બળેવ
દશેરા
પર્વ
કાઢયા

પાઠ ૪.

ગોકળઆઠમ
તૈયાર
ધોએલાં
કડકડતાં
નીકળ્યા
ભાઈબંધ
મળ્યો
એકઠાં
ગાડી
ઘોડા
ઠઠ
નાનુએ
આંગળી
બિખુટા
રસ્તા
હારબંધ
દુકાનો
છેડેથી

કંસારાની	કાપડીઆની	લીધુ.	અંદર
તાંબા	દીઠી	આપ્યુ	પેઠા
પિત્તળનાં	સુતરાઉ	કૂદતી	આઘોજ
વાસણો	રેશમી	પાઠ ૫	ઓરડીનાં
સુખડીઆનાં	ઊનનુ	સોબત	ઠીકરૂ
હાટ	શણનું	સજ્જડ	નિશાન
પેંડા	સરૈયાની	ઘેલો	તાકીને
મિઠાઇ	હાંડી	ગાંડો	ઢગલેઢગલ
ખડકેલી	આરસા	ડાહ્યો	તૂટી
ખરાદી	અંજીર	ત્રણ	ઘાટ
લક્કડ	નારંગી	પૂછયું	રાસ
ત્યાં	સંતરાં	કયાં	ડાળી
પલંગ	દ્રાક્ષ	પટેલની	હલાવીશું
પારણાં.	ચોગાનમા	મઝા	દોસ્ત
ઘોડીઆં	સિપાઇઓ	કહ્યું	કર્યું
લાકડાનાં	મિઠાઇ	શેખી	પછવાડેથ
રંગેલાં	રૂદડી	સમજાવીને	રખવાળે
રમકડાં	પુતળી	ઝાંપો	ઝપાટો
પુષ્કળ	કેટલુંક	ઉઘાડી	જમાવ્યો

નાસતો	નીકળ્યો	દિવસમાં	કહ્યામાં
થડ	સોબતનુ	સાકરબા	ગમ્યું
માથું	ફળ	પુત્રનાં	દીધું
અથડાયું	મળ્યુ	ઓવારણાં	ચૌટામાં
ભોંય	પ્રેમ	ફોઇપમલુ	રઝળતો
છુંદાઇ	ઠરશે	બાંધ્યુ	રસ્તે
લોહીલોહાણ	ભાગ્યશાળી	લાડકવાયો	ગધેડાંનું
પકડયો	વિદ્યા	પાડયું	ટોળુ
લપડાકો	પાઠ ૬	ભેટ	મસ્તીમાં
બચ્ચો	રખડેલ	ઉછેરવાથી	લાતાલાતી
નાઠો	લાલચંદ	કુટેવ	ચઢયુ
જોયું	શેઠ	શીખ્યો	ગધેડાની
ઉભેલો	શેઠાણી	પોળમાં	લાત
ઝાલ્યો	છોકરૂ	અટકચાળાં	તંમર
ખેંચી	વચ્ચે	વિચાર્યું	ભેંકડો
સાત	આનંદ	ઇલાજ	તાણતો
ધોલો	રહ્યો નહિ	વઠી	ઓળખીતા
ચોઢી	વધાઇ	નિશાળે	પહોંચાડયો
કાઢી	સાંભળી	મૂકયો	હાડવૈદને

બોલાવ્યો	ગાડરાં	ઢોરાન	અહીં
ખદખદતો	નારતો	મૂકતા	કેદ
માર્યો	માંદુ	ખવાડતો	બાપુ
ઓસડ	બચ્ચું	પિવાડતો	ગોંધતો
ઓસડવેસડ	થાકી	જાળવતો	ગોંધી
વલે	ખાંધે	વિઆય	બંદીખાનામાં
સમજ્યો	મૂકી	ધણી	પાધરમાં
ભૂલી	ઝોકમાં	મહેનત	ચાંદનીમાં
માંડ્યું	છાંયે	સાચવણ	છુટ્ટું
શિખામણથી	બેસાડતો	બદલ	કૂદવું
સુબરી	વાંસળી	પૈસા	સારૂં
પાઠ ૭.	વગાડતો	વરૂ	કરેલ
જફી	હુકમાં	શિકારી	કહ્યું
ઘેટું	બધાં	પ્રાણીઓ	સંભાળ
ત્યાં	ઊંઘે	અજાણ્યુ	સપડાઇ
બેસો	સારૂં	મોજમાં	સમજાવ્યું
વાછરડાં	જતન	અભાગીઉં	બધાંએ
પાડાં	ગણાતો	પાઠ ૮.	ઊભ્યાં
લવારાં	ઊંચી	જાગ્યું	ફાવ્યો

છટકી	હઠીસીંગ	ઊહ ઊહ	વરઘોડામાં
ઠેકવા	નાહતાં	ઊઠયો	કોટ
મૂકયાં	રિસાય	અંધારા	પાટલુન
આઘે	છેડોજ	ખુણે	પહેર્યાં
પહોંચ્યું	ભાગ્યે	વીંછી	ટોપી
આનંદે	આડોશી	કરડયો	કહ્યું
માંડયું	પાડોશી	ચીસ	ઘાસ
કોતરમાંથી	ભાઇભાંડુ	આવ્યુ	ખુશીથી
વરૂએ	બનતું	ટેવ	તૈયાર
તરાપ	દહાડો	ઢોંગ	**પાઠ ૧૦.**
બોડમાં	કસારા	વેદના	વિષે
બચ્યુ	જમણ	ભોગવવી	યત્ન
તાજું	વધારે	સારૂ	ભોંચ
આણ્યુ	માંદો	આણ્યુ	ગભરાય
કાડી	વાડકીમાં	પસ્તાયો	વણ
શિખામણ	મૂકયુ	સમજયો	તૂટેલે
પાઠ ૯.	ગમ્યું	આપણનેજ	તાંતણે
રિસાળ	પીરસેલી	રિસાવાની	ચઢવા
મુદ્દલ	થાળી	તપાસી	શરૂ

માટ	આળસ	કર્યા	ચક્કરમા
હેઠે	અનંત	બહાદુરસિંહ	દોડાદોડ
પડયો	પાઠ ૧૨.	શિવશંકર	ઘૂમી રહ્યો
ફાળ્યો	ચકભિલ્લુ	બન્યા	બેસાડે
ધાટ	કચ્છ	સાથવાળાએ	સાથીઓ
મડયો	નંબર	કિલ્લો	થાકયો
ત્રણ	પ્રમાણે	બેસવાનું	જમણી
નહિ	બધાઇ	હુમલો	ઉઠાડયો
હિંમત	સાથ	વચ્ચે	પેંતરા
હોંસથી	ઠરાવી	દોડવું	ફેકી
ભીડયો	નિશાળીઓ	પકડનારના	દોડ
છઠ્ઠો	ગુરુજી	સુધી	પર
ધીરજથી	ઠરાવ્યા	ધૂળમાં	જોસથી
પરાંચ્યો	ગઢ	આસરે	ભલથાપ
નિરધાર	અજીતસિંહ	લીટો	ટપોટપ
ખંતથી	ઠાકોર	કાઢી	અંતે
યત્ન	રામશંકર	માન્યો	શાબાશ
કર્યો	સરદાર	અંતરે	સૌને
ચગદાઇને	ભિલ્લુ	માંડયું	

પાઠ ૧૨	દિવસે	બોલ્યો	ઘાટ
દૂધ	બોલાવવાનુ	ડગવા	સુંદર
છુટ્ટીની	થોભ	લીધું	જાઉં છું
ભાઇબંધ	ખાતરી	**પાઠ ૧૩**	સંભાળ
પાદરે	સુનું	મધમાખી	મુલકમાં
ગેડીદડા	રસ્તો	અર્ધું	સોહામણી
જાઉં છું	બતાવું	સ્વાદે	ફુટડા
વિના	અહી	ગણગણતી	ભપકાદાર
ડગલું	ઝટ	દિવસ	દેખાઓ
ક્યાં	અહાહાહા	પૂછ્યું	ઉલટા
પીતરાઈ	કહ્યું	કુટુંબનાં	માલમતા
માંદા	યાદ	બઉને	બગાડો
ક્યારે	આવ્યા	માણસો	અર્ધું એ
હમણા	સિવાય	છ છેડે	નુકસાન
રંગ	ક્યાએ	બને	મધપુડામાં
જામ્યો	એટલું	ડંખીએ	ભરૂં છું
મઝા	મોં	મૂકે	નવાઈ
અત્યારે	પાડ્યું	પીઠ	સમજ્યા
ધૂળ	ચાલ્યો	જુઓ	નડીએ

ઉપયોગમાં	પૂછયુ	ફૂટયું	બરડ
બગાડ	કર્યું	ફૂટેલું	ચીથરાંની
ચાહશે	વહેંચી	પસ્તાયો	પછાડીએ
પાઠ ૧૪	તલપી	ભૂલ	ખેંચતાણુ
માટીના	ઉલટભેર	વાંક	કાયર
પુતળા	દોડતો	સાજું	આઘો
મોસાળ	ઠેસ	રમકડુ	વેળાસર
મોળાઇ	પુતળુ	વિચાર	શણગારવી
ધાન્યથી	ભાગ્યુ	જણાવ્યો	હમાણા
ટાઢી	એકડા	દાબ્યો	બેનપણીઓ
અગેઠી	ધોતલીમા	ઉતાવળ	ચોટલો
સળગાવી	ઘાલી	નહિ	લુગડાં
પોંક	ભાંગેલુ	પાઠ ૧૫	ઘરેણાં
ચટણી	ફૂટી	ઢીંગલી	તૈયાર
દિવસ	ફઉં	તખતો	ફૂટી
ખુબ	હોસભેર	ઝૂટવી	બદામ
મોજમઝા	દોડયો	ભાંગ્યો	અપાવ્યું
નીકળ્યો	સાંભળ	સરી	કયારે
હરી	આપ્યાં	પડયો	જોએલું

કબાટમાં	સદા	સમજ્યાં	મંગાવ્યા
મૂકેલું	લેશ	ગભરાટમાં	મંગાવ્યું
દીઠું	કુલેશ	રમકડાં	આનંદ
માગ્યું	કદીએ	મૂક્યાં	સો
પરણાવીશ	કોચ	માર્યાં	ઠેકાણે
સહીઅરો	પાઠ ૧૬	ઝણકાર્યું	પાઠ ૧૭
વિવાહમાં	રામચંદ્રજી	સર્વે	વિચાર્યું
કહ્યા	દર્પણ	ડસકાં	વિષે
સંતાપ	પુનેમની	રોણ	બ્રાહ્મણ
હળીમળીને	સાંજે	ચઢયા	વિદ્યાર્થી
સાંભળ	કૌશલ્યા	ગોખમા	મૂર્ખ
બંને	પૂર્વ	મધુર	બ્રાહ્મણનું
સંપી	ચંદ્રમા	હાલરડું	ધણી
સઘળો	ઊગ્યો	રડ	ધણિઆણી
શોક	શ્રીરામની	ધીરા	ઊગે
ઘટે	ઇચ્છા	દશરથ	ઊઠતાં
નિંદે	નાનકડા	કર્યું	કચરોપુંજો
બળવંતા	રૂપાળા	વળ્યું	નાહીધોઈ
પરમેશ્વર	ધર્યાં	પ્રધાનને	ભક્તિ

વિદ્યાર્થીઓને	ભક્તિનુ	ગાર્ડ	સૂવાને
ભણાવતો	પારણામાં	સ્ટેશન	હુંફાળુ
કથા	સુવાડી	સંદેશો	પાથરી
ગુજરાન	સોંપી	સોંપ્યો	ચોથાએ
બેઉ	નાળીઓ	પહોંચાડી	દીપકે
પેટે	મોઢુ	એટલામાં	પાડ્યુ
છોકરાંછૈયાં	લોહિઆળું	રસ્તે	બદલે
કર્યાં	ગુસ્સો	ખોડંગતો	પસંદ
ઇશ્વર	ચઢ્યો	માયાળુ	શાબાશી
આધાર	બેઠું	જાણ્યું	છાપખાનાવાળા
સૌ	દીકો	દુઃખી	ગોઠવણ
આંગણામાં	ભાંગીતૂટી	મદદ	જણાવ્યું
નાળીઆનું	સમજાવ્યું	ભાઇભાંડુ	આગગાડીના
બચ્ચું	માર્યો	દીઠો	ગાર્ડને
તરફડતુ	પસ્તાઇ	પાળ્યો	સરનામું
દયા	અભાગણી	નવાજ્યો	મિત્ર
દૂધ	પુત્રના	પાટો	રસ્તો
ઉછેરીને	પાઠ ૧૮	બાંધ્યો	સડકથી
જન્મ	હોશિયાર	ત્રીજાએ	છૂટો

ફેકજો	ખબરદાર	દયા	ભણેલો
નીમેલે	પાઠ ૧૯	ધરાયો	હોશિઆર
ઠેકાણે	ડાળીએ	નહિ	હોશિયારી
ખડખડાટ	દોરડું	હડમેલી	મુલકના
સિસોટીનો	બાંધી	હીંચતા	નીમણુકની
દૂરથી	હીંચકા	ખસેડ્યા	હુકમ
સંતાડી	શીતસર	ચઢાવ્યો	શાહજાદા
પંપાળીને	ઠરાવ	સાથીએ	શાહજાદીઓ
પહોંચી	હિંચોળે	બઝાડી	વાતચીત
ઠરાવ	પ્રમાણે	ખવડાવ્યા	ચીતરામણ
પ્રમાણે	બિચારો	માન્યો	રમકડાંથી
ફેંકયું	ઉલટું	પાઠ ૨૦	તહેનાતમાં
કેળવ્યો	તોફાની	પાદશાહ	ગમત
આઠ	બાંધ્યો	ઓહ્દો	છોકરવાદી
પંદર	વચ્ચે	ખલીફા	પાદશાહે
મિનિટ	માથું	રૈયતને	પૂછયું
ઝપાટાબંધ	કોણી	શરીર	નામદાર
મોઢામાં	ઢીમણું	મજબુત	ચાહું છું
ધણીનું	છાતીવાળો	દેખાવડો	ફરમાવશો

સમજુતી	ઔદ્ધા	અહીંજ	ઉતરવા
દિવસ	મીઆં	કોહલાં	ત્યાંજ
ચઢેલો	કઠણ	કુતરાં	ઉતારીશ
ફરજંદોને	હૈયાના	વરૂ	પહોંચ્યા
ઉછરે છે	નીમણુક	તરસ	મદદથી
બગડશે	રદ	હમણાજ	પાઠ ૨૨
અલ્લાએ	પાઠ ૨૧.	ખોંખારો	પડછાયો
દેખાવડાં	આંધળો	સાંભળ્યો	ભાગોળમાંથી
ખેલતો	લંગડો	બોલાવ્યો	હાડકું
ગુનો	ઢેકા	અહીથી	જડયું
સાંભળી	ઢળીઆવાળી	ચઢાવશો	ચાટે
વિચાર્યું	ભોંયમાં	પરમેશ્વર	ધૂળમાં
દીલમાં	ચઢયો	ચોકખુ	દાટે
રૈયતની	ઠોકે	દુઆ	કાઢીને
સભાળ	રસ્તો	મદદ	કરડે
વિષે	ગભરાયો	મજબુત	અહીં
વિચાર	વિચારમાં	બનેનું	થોભીશ
બદલાઇ	જણાય	બેસાડી	પડાવવા
દીલગીરી	પક્ષી	ઘોરી	ખાઉં

મોમાં	મુઓ	હડખાએલા	જુઠું
દોડતો	ખોળ	મૂર્ખ	છુટું
કિનારે	પડાવી	દેખાય	મૂકી દીધું
કુદકો	દાનત	હડખાએલું	ઉ ચકયાથી
અર્ધી	ગુમાવ્યું	ગણકારતાં	અભડાયો
ઝટ	તાકે	થોડેક	ખુલ્લું
ભાંગેલો	ગુમાવે	પેઠેજ	દેખાયા
પૂલ	પાઠ ૨૩	કહ્યું	ભરોસો
ચઢયો	બ્રાહ્મણ	સ દેહ	બ્રાહ્મણે
અદેખો	ત્ર ગુ	હડખાયુ	ગુમાવ્યુ
ભસવા	ઠગ	દરકાર	પાઠ ૨૪
મોઢામાં	બકરૂ	ડાવકું	વિષે
દેખાતું	ખરીદ	પહેરેલું	મનુભાઇ
માર્યા	કર્યું	દેખાઓ	ભાનુએ
થાકીને	વાટમાં	શિકારી	માર્યો
ભોંભોં	મળ્યા	શિકાર	લડતો
મળ્યુ	વિચાર	હડખાયું	કર્યું
નહિ	કર્યો	બચકુ	ફક્ત
ભૂખે	માથું	વિચાર્યું	લખોટો

પૂછીને	પાઠ ૨૫	સૂણા	દુઃખથી
પૂછ્યુ	કુહાડી	સાહ	મૂલ
પૂછવાનું	પિતાની	વદે	ઠરાવ
ગોળમટોળ	બન્યો	માથું	રૂપીઆ
ચળકતો	ભાયડો	કાઢી	હૈયુ
ચટાપટા	બહાદુર	સ પત	પ પાળતાં
ગમ્યો	શાણો	જગનાથ	કહ્યું
બગાડ્યું	ઘાવ	પાઠ ૨૬	બચ્ચા
છીનવી	ભાળે	છૈયેછોકરે	પરદેશીને
ખોટું	ખેલતો	ભરપુર	સોંપું છું
એટલુ જ	ઝાંપે	પૈસેટકે	બાંધી
વિના	તળાવે	હાલત	દુઃખ
સમજ્યો	હલાવ્યું	બગડતી	બરદાસ
પૂછયા	નિહાળ્યુ	ખૂટી	ખાવાનામાથી
ભરોસો	ડર્યો	ખૂબસુરત	ભૂખ્યો
શિખ મણ	દીલે	ઉમદા	પરવડે
ભૂલીશ	વડી	દેશાવરથી	પૈસા
નહિ	સદા	પસ દ	ફેકી
——	ઝૂલતાં	ભૂખના	ભૂખે

વેચ્યો	ફુટડા	વળ્યું	પેટુ
જુઓ	ક્યાંથી	ખડખડાટ	જરદીના
પ્રાણી	શિકારીઓનું	ઝાંખું	વાસણ
હેત	લલકારવું	વખોડતું	ગભરાટથી
પાઠ ૨૭	ભસવું	સંકટમાંથી	માર્યું
ચોકખા	ઊઠ્યું	ફસાવી	રંગાએલું
ત્યાં	નાઠું	વિચારે	સિંહ
પડછાયો	છલંગ	વખોડવી	દીપડા
શીંગડાનો	ઠેકડા	વખાણવી	પ્રાણી
લાગ્યું	દોડ્યું	**પાઠ ૨૮**	વિચાર
શીંગડાંથી	આવે	નકલ	ગભરાશો
શોભે	પારધીઓ	શિઆળ	પરમેશ્વરે
એટલામાં	છેટે	દિવસથી	સૌને
પાતળા	દોડતું	ઇચ્છા	પ્રધાનનું
જણાયા	પાધર	ભખ્યું	પથારી
બડબડવા	વટાવી	શહેરમાં	આંગણે
લજવ્યું	પહોંચ્યું	ભર્યા	સોંપ્યું
સુંદર	ફેલાએલી	ગભરાયું	ચટાપટા
દેખાત	ખેંચતાણ	રંગરેજના	ડીલ

લુહારની	મેળાપ	અભેસાંગ	તરાપ
કોઢમાં	અહીં	બાપકર્મી	ઠેકાવી
પેઠું	હેતથી	રાયપુરમાં	માથું
ભઠ્ઠીમાં	ચડભડી	મોહનસીંગ	ઉડાવી
સળીઆ	નડવા	માનસીંગ	દીધુ
ધગધગતા	મોધે	પરણાવ્યો	બહાદુરી
ચાંપ્યા	શેખી	રાજપાટ	બનાવ્યો
દાઝયું	ચૌટામાં	સોંપ્યુ	લશ્કર
પાઠ ૨૯	બેઉ	તીર્થમા	હિમત
જેઠ	રડયું ખડયું	વતન	લૂણુ
મહીનામાં	પૂછ્યું	છોડ્યુ	તૈયાર
નાનુભાઈનાં	ચઢાવી	દૂરના	ફતેહ
લગ્ન	દાદીમા	દેશમાં	દહેરામાં
દાળ	શેરડી	ઉદેસીંગ	પ્રાર્થના
સાકર	ભારેખમ	હોશિયારી	ઘંટ
આણ્યો	ઉપયોગમાં	દશેરાનું	તડંગધુમ
વહુને	સૌ	પવ	ડંકા
પિયેરથી	**પાઠ ૩૦**	મેદાનમાં	ફરફરતાં
ઢાંકણે	આપકર્મી	ઓચીંતી	નિશાનો

દુશ્મનની	ચર્યો	ગજા	હમેશાં
તૂટી	કૂદતો	ઉપરાંત	ચોકખાં
લડાઇ	તડુકતો	પેટ	ભૂલ્યો
ખૂબ	ખાબોચીઆમા	ફુલાવવા	ધ્રૂજતો
કેકયો	દેડકુ	પાઠ ૩૨	સોભાગચંદ
ઠેકડે	ચગદાઇ	લાલશાકર	ધ્રૂજે
પહોંચ્યો	ગભરાતુ	દિવસે	ધરમદાસ
મુઓ	કૂદતુ	શિખામણ	ગુરુજી
નાસભાગ	ઠેકડા	ખરડાએલ્લે	પહેર્યાં
ભેટ્યા	દોડી	નિશાળમાં	ખાદીનાં
વરમાળ	શકતુ	કહ્યું	ધોએલાં
પહેરામણીમા	દેડકી	ભિખારીનો	ટાઢ
મેળવ્યું	ચઢાઉ	રસ્તે	ઝીણાં
નહિ	ફુલાવી	તળાવડીમાં	ઋતુમાં
પાઠ ૩૧	ફુલાવ્યુ	ઉતર્યો	સાહુકારનો
બળદ	દુઃખ	લપસી	લુગડાં
દેડકો	વેઠે	અંદર	નાહતાં
તળાવમાં	ગુસ્સે	કાઢવા	વર્ગમાં
દેડકાં	ફાટી	ખરડાયાં	કચરાશા

ભૂલનો
ડીલ
બગડવાથી
કસ
બોરીયાં
છુટા
ટોપી
ધોનાર

પાઠ ૩૩

ઉપયોગ
બ્રાહ્મણના
વાણીઆના
ભાઈબંધી
શાહેરમાં
ધંધો
બ્રાહ્મણે
દેશાવર
પસંદ
સારૂ

જડ્યો
પાડોશમાં
અહીંથી
હમણાજ
બળદને
દોરીને
સ્ત્રી
ખાતરી
પગલાં
ફાટ
અર્ધાં
ઢંકાયલાં
જાણ્યું
આંગળાંમાં
અંગુઠીઆં
જોડવાં
ઘાલેલાં
નિશાનીઓ
ક્યાંથી

શેલો
ધોબી
ધોબણનાંજ
રાજમાર્ગ
ઢુકડુ
નજીક
વસ્યા
ખંતીલા
હોશિયાર
પુષ્કળ
પૈસા
મેળવ્યા

પાઠ ૩૪

પ્રભુનો
મહિમા
જગપતિએ
રચના
પ્રાણીઓ
સરજાવ્યાં

સંસાર
નવરંગી
ફૂલ
શોભતાં
તરુપાન
કરાડ
સિંધુ
સરિતા
ઘાટ
રળિઆમણી
વનવાટ
શિઆળે
શીતળ
ઠંડક
સૂર્યનો
ગિરધાર
દિવસમાં
ઝૂલતાં
મધુર

નાદ	તંબુ	છાટે	પૂર્વે
સૂદમાં	તાણેલ	ચૌટાં	લીમડાનો
ચંદ્રતણી	નાળિએરી	ગુજાર	કસરતશાળા
આનંદ	તાડ	ચાંદની	સાજે
મેદાન	ધજા	સ્વાદે	કસરત
આંખડી	વાવટા	શિખંડ	આથમે
સાંભળવાને	પૃથ્વી	પશ્ચિમ	આથમણી
કર્યું	પલ્લવ	દક્ષિણ	ઓગો
દાંત	સ્હોય	સુખીઓ	વસ્તુઓ
ચાવણું	પોપટ	પાઠ ૩૬	ઉત્તર દિશા
ઉપકાર	કલોલ	દિશાઓ	દક્ષિણ દિશા
કળા	તીતર	પશ્ચિમ	દહાડે
સરજી	કબુતર	નિશાળની	અંધારી
પાઠ ૩૫	પંખી	ટેકરાઓની	કઠણ
વસંત	વિશેષ	જાઉં છું	હંમેશાં
ઋતુ	બેશ	ઊગતો	દી'માં
સ્હોય	કેસુડો	ઉગમણી	પીઠ
વનસ્પતિ	ધોળીને	પૂર્વ	જમણા
વિશાળ	ફુવારા	દિશા	

પાઠ ૩૭	કહ્યું	જણાવવાને	ખુરસી
નિશાળનો	જોઉં	વચમાંથી	શાબાશ
નકશો	દોડતો	ભૂસી	સમજાવવનાં
સ્લેટ	સમજણ	ઓટલો	પાઠ ૩૮
બેસતા	જુઓ	ઉતરવાને	સ્ટેશન
દહાડે	મથાળે	મધ્યમાં	કાઢતાં
વિજયા	ઉત્તર	પગથીઉં	શીખ્યો
બારણામાં	દિશાઓ	મૂકયુ	શીખવશો
સાથીઓ	ત્યાં	થોરની	સ્લેટ
પૂરતી	મૂકી	કસરતશાળા	પૂર્વ
મુકુંદ	પૂર્વ	લંબચોરસ	પશ્ચિમ
કાઢેલો	પશ્ચિમ	પગથીઆની	નિશાન
દાંડી	દક્ષિણ	પાટીઆની	મુકાવ્યું
કાઢી	ફુટ	ચઢતી	ડગલાં
ઠાકોરદાસ	ફુટપટી	ગેલેરીઓ	વચ્ચે
ઓટલે	લંબાઈ	બેઠકોની	ચાળીસ
પ્રમાણે	પહોળાઈ	ટેબલો	મૂકી
કાઢતાં	રસ્તો	મૂકયાં	અડકેલાં
નંબર	બતાવ્યો	માસ્તર	નિશાન

ઓળગી	ઢોરો	મઝા	વાળુ
ચીતરવી	વળ્યા	પશ્ચિમ	સગડીની
દોરી	આંબાવાડીમાં	કાંઠા	મનસુખ
પ્રમાણે	પહોંચ્યા	ભાડું	મોસાળથી
મૂલ	નિચાણમાં	વહેણ	દહાડે
ખેતરો	ચતુરલાલ	બતાવ્યું	ગમ્યુ
ઠેકાણે	વહેળો	ચાલાક	શીખવતા
મથકની	ટેકરી	અડધી	ચઢયા
ગોચર	ઢાળ	ડાંગરના	રૂપીઆ
સમજ્યો	આસપાસનો	પાળ	ખાડો
પાઠ ૩૯	દેખાવ	કુયારડા	ગંધ
સહેલ	સૌ	હોશિયાર	પુરાવી
દહાડો	દહેરૂ	ઉંચી	નંખાવવા
વર્ગ	ધજા	સુગમ	બંદોબસ્ત
ભરાએલો	ઊડતી	મસ	મુસલમાનને
વગડામાં	ઇશાન	પુરો	હવાલદાર
ખુશ	ટાઢો	પાઠ ૪૦	ઢેડ
નીકળ્યા	લલ્લુ	અધિકારીઓ	મામલતદાર
પોપડામાં	તળાવ	શિઆળામાં	ભરણાના

રાવણીઓ	લુગડાંવાળો	ખેડુત	ત્યારે
તાલુકે	વેણીલાલ	ખેતરમાં	પશ્ચિમ
ઢેડને	ગેરહાજર	દુકાનદારો	આથમે
તલાટી	માંદો	ઉઘાડે	આથમ્યા
સાહેબ	દાક્તર	નિશાળે	સળગે
પૂરવા	પાઠ ૪૧	ઊગતો	વાળુ
હરિભાઈ	આકાશ	પક્ષીઓ	તૈયારી
કોથળી	સોનેરી	પક્ષી	દહાડાનો
ક્યાં	પથરાઇ	શોધવાને	ઘોંઘાટ
ખેડ્યું	વાદળાંની	ઊડતાં	ધીમેધીમે
જાઉં છું	ધગધગતા	સઘળી	ચોતરફ
ત્યાંથી	અંગારા	વનસ્પતિ	અંધારૂ
વહેંચતો	અજવાળું	ખીલતી	પાઠ ૪૨
હુંડી	ચળકતો	મધમાખો	લક્ષ્મણ
માસ્તર	ઊગે	ખીલેલાં	રામચંદ્ર
બોલાવ્યા	ઊઠે	ફૂલો	ઊઠી
ટપાલી	દાતણપાણી	ચૂસે	સ્ટેશન
એટલામાં	ધંધે	કૂદે	ટાઢ
ધોએલાં	વળગે	આનંદ	ઠંડી

પુડાગ	ઉખડી	સંકળાં	થાઉં છું
મોઢુ	ફળીઉં	સાંભળવાનું	ઝાંખો
સર્વે	ભૂલ	થોડાંક	પ્રમાણે
વચ્ચે	છેટેના	સહેલાઈથી	કહાણી
પહોંચ્યા	દરીઆ	ચુરો	ક્યાંથી
ટિકિટ	વાદળાંને	ખડીઆમાં	વિષે
બારણાં	ધસડી	ડુબાવી	પૂછો
કર્યાં	ધાન્ય	પાટીઆ	સાંભળો
ગુગળાઈ	ખેંચાઈ	શરીરમાંથી	જન્મ
બીજુ	ફૂલમાંનો	કણ	તળીઆ
પ્રાણી	ઉનાળામાં	ચોંટી	સેકરો
બારણુ	અકળામણ	અક્ષરો	ઉંડા
ઉઘાડી	સમજવામાં	સેકાઉં	જંતુઓ
ઝપાટો	પાઠ ૪૩	પીગળતો	બનાવ્યો
તોફાન	નિર્દય	ચૂસી	ડીલમાં
નળાઆમાં	કકડો	ઓગળતો	છિદ્રો
ઉથલી	મૂલ	ભઠ્ઠીમાં	થર
ખેતરમાંનો	પૈસાના	કઠણ	દબાઈ
મૂળમાંથી	દુઃખ	ગાંગડો	ઊંધ

ચાંચવા	ટીપવાથી	ટાઢુ	હકીકત
પાવડા	લાંબાં	પાઇ	પસંદ
ભોંયમાંથી	પાતળાં	પૈસા	ધાતુ
ખોદીને	ભોંયમાંથી	સિક્કા	ખાણમાંથી
કોથળામાં	ચળકતુ	સિવાય	જસત
અહીં	પતરાં	ટંકશાળ	મેળવણીથી
આણ્યો	લોટા	પાઠ ૪૫	ખૂબ
હકીકત	લોટીઓ	પિત્તળ	પીગળીને
પાઠ ૪૪	ચબુ	પિત્તળના	કઠણ
તાંબું	નાળચાં	દહાડો	તાળાં
તાંબાનાં	તાંબાકુંડી	દલસુખને	મજાગરાં
વાસણો	કથરોટ	પૂછ્યું	કડાં
પુષ્કળ	બેડાં	ક્યાંથી	સાંકળો
ધંધો	ઝાંખાં	વિષે	આપણા
કંસારા	માજીએ	શીખવ્યો	વાપરવાનાં
ટ ટ ટ	થર	ધાતુ	ઘણાંખરાં
પતરાં	બાઝેલો	વર્ગના	ઝાંખાં
હથોડા	કાટ	છેલ્લો	તપેલાં
ટીપે	ખાટી	જાણતો	થાળીઓ

લોટા	પાઠ ૪૬	મૂળ	દરો
લોટીઓ	વગ	તદન	ધરો
વાડકા	છોડતી	શકાતુજ	દાંડી
તાસકો	ઊગી	ઊગે	જડ
બરણી	નીકળ્યું	ઝાંઝવો	ઉપલાણે
પવાલી	રસ્તામાથી	ચરાઉ	પાણીવાટમાં
શિરોઇ	જુઓ	ખેડુતો	ઊગ્યુ
ખાટી	છોકરૂ	સુકવીને	સુવાળી
કટાઇ	પાંદડીનુ	પુળાઓ	સરકટ
ચઢાવી	કુમળુ	ગજી	વાટ
જલદી	ત્યાં સુધી	તળાવની	સુકાય
કટાતું	છાપરાં	ગડીઓ	સાદડીઓ
માંજેલાં	દોરી	સુગધ	સુપડાં
ચળકતાં	વણીને	મોથ	ટોપલીઓ
ચળકાટ	ખાટલાં	ખુજળી	પાંદડી
સસ્તું	મુળીઆં	ધુપેલમાં	તમાકુ
કુંચી	સોયા	અત્તર	કૂટીને
દોડતી	ધારવાળી	પાંદડીવાળુ	પલાળે
——	એટલાં	જાળ	મૂજ

પાઠ ૪૭	કડબ	છાશ	તાત
ગુચ્છો	નવાઇ	મજબુત	સઘળો
સાંઠા	ઢોરને	કૌવતવાળું	સંસાર
ચંદુલાલ	રાતડીઆને	ગએલા	ફૂલ
પરાળ	મીઠો	હોંઉ છુ	ધાન્યને
પાંદડી	**પાઠ ૪૮**	ઊંઘ	નીપજાવે
ગાંઠો	ખેડુત	આળસુ	અન્ન
કાતળી	વસ્ત્રો	સુથારે	લહું
ઇબ્રાહીમ	ધંધામાં	બનાવ્યું	સંતોષે
ઝીણુ	સખત	ખેંચી	ઉત્તમ
સેકટો	પહોંચુ	કોશ	**પાઠ ૪૯**
ઘઉ	સામટુ	હળપુણી	કેશવરામ
મહીકાંઠા	ભાથુ	લુહારે	દિવાળીને
નાગલી	રોટલા	ચવડું	ટાંકણે
થેક	અથાણું	સડ	ક્યારડા
શામળ	ચટણી	ધુસરી	પૂછ્યું
છડીને	ખવડાવું	બળદ	ઝપાટો
ઢેબરાં	કોઢમાં	છેડો	ઘરૂ
ખસલી	નીરૂ	ખેડાઇને	તરૂ

ઉખેડી	વેત	પાઠ ૫૧	ઉપયોગી
છુટું છુટું	ગાંઠા	રોટલી	પૈસાદાર
ઝીલવો	વારૂ	રસોઇ	પાઠ ૫૨
કીચડ	પીતને	તપેલી	મધમાખ
સુકવણી	અગિઆર	વચ્ચે	મધપુડો
દાણા	ડુક્કર	બેઉ	લટકતો
ભરડીને	શિઆળવાંને	સાંભળતાં	વાઘરી
ખાંડવાથી	પેસી	દાંત	કામળો
રાંધીને	નુકસાન	ઘરડાં	ઓઢીને
પાઠ ૫૦	અટકાવવાને	ઉજળો	ધુણી
શેરડી	સભાળ	દૂધ	બગાડ્યું
રણછોડ	પાકટ	સફેદી	ઇચ્છા
કોલુ	કોલુમાં	ચુલા	ફૂલ
સાંઠા	પીલવાથી	રંધાઇને	પડે
સબધી	તાવડામાં	માંદાં	ઈંડાં
પુષ્કળ	ઉકાળે	દળી	મૂકવાનું જ
ખાતર	ઉકાળતાં	લોટ	ખુણાવાળાં
કકડા	ઘટ	કણેક	ઉછેરવામાં
દબાવી	ટાઢો.	હિસાબે	જન્મ

એકઠું	પાઠ ૫૩	ગળી જાય	દીઠી
રક્ષણ	બતક	બચ્ચાં	નહિ
સિવાય	મરઘાં	જાળવે	વારૂ
ડંખ	શેખ કાદર	ખડખડે	ચીં ચીં
આળસુ	મુસલમાન	ત્યારે	નાખ્યા
મહીના	પહોંચ્યા	બીકણ	એકદમ
ચોકખાં	ખાબોચીઆ	છેડવા	ઊડતી
જંતુને	વાર વાર	ધસીને	ઉપાડી
અહીં	પીછાં	માંજર	ઊડ ઊડ
દેયા	ચીકટ	દીપે	અણીદાર
ત્યાંથી	ભિંજાતું	ઉકરડા	જીવડાં
હુન્નરતણી	કાદવમાં	ખોતરવાની	૨
ચૂસી	દાંડીઓ	ટેવ	તણખલાં
જીવડું	જોડાએલાં	વહાણું	વસ્તુના
દીસે	દાંત	કુકરે કૂક	ખુણે ખોચરે
આળસ	દાઢ	ધંધે	પીછાં
કરોળીઆ	અણીદાર	વળગુ છું	ઊન
મંકોડા	ઝડપથી	પાઠ ૫૪	ગોઠવી
ઉદ્યોગી	ભિંજાય છે	સૌએ	ઈંડાં

ભુરાં	કેશવાળી	ટટ્ટીઓ	ઝુમખો
ટપકાં	જા ધના	ખાડાઓ	ગધેડુ
દિવસે	થાપા	કુદાવે	વહ્યા
ઊડતાં	નક્કર	ઉપયોગી	ધણી
મેળવતાં	દાંગડો	જીન	સભાળ
રઝળીને	સપાટ	ખેંચે	અડીઅલ
ધીમે ધીમે	ભોંય	શિકારમાં	ઠોઠ
ફાયદો	ઝપાટાબંધ	બરદાસ	મહેનતુ
નુકસાન	વચ્ચે	લગભગ	ધીરજવાળુ
વીણી વીણી	દાંત	ત્રીસ	બરદાસ
સમડી	ચપટા	પાઠ ૫૬	કહ્યાગરૂં
બચ્ચાં	ભુસુ	પ્રાણી	સિવાય
પાઠ ૫૫	મડ	જગુભાઈ	તબેલામાં
પ્રાણીનો	દોડનારૂ	નાળબધ	ટટ્ટુ
સુદર	પાણીદાર	ઉચકી	ખચ્ચર
પુછડી	નીમકહલાલ	વિચાર	ઠેકુ
ગરદન	પ્રીતિ	ગધેડાને	ડુગરા
સુવાળા	બીકણુ	શોકે	પાઠ ૫૭
ચળકતા	શરત	પુછડીને	ગોકળગાય

તફાવત	પેટ	ઉચું	ઘેરા
ધડ	પેઢુ	સૂંઘી	ખુલતા
ડોકું	વચલે	જોયુ	પડીકાં
મોઢું	ગાળે	સુવાળી	કીરમજી
મોંમાં	ટીચણ	ટાઢી	પાઘડી
દાંત	થાપાને	મઝાની	સેલાં
તાળવું	જાધ	ફીકર	બાયડીઓના
મોઢાને	સાથળ	ધબાકો	સાલ્લા
હોઠ	પાટલીની	સાંભળ્યો	ચઢાવે
હડપચી	તળીઉં	સંભળાયો	મેળવ્યો
પાંપણ	પછવાડે	વસ્તુનુ	કેસરીઓ
લમણાં	એડી	જ્ઞાન	તપખીરી
શીંગડાં	ઘુંટી	ઇંદ્રિય	નારંગી
મૂળ	પાઠ ૫૮	પાઠ ૫૯	જાંબુડો
ત્યાંથી	ઇંદ્રિયો	રંગરેજની	કત્થાઇ
વચલે ગાળે	સ્વાદ	કાસમમીઆં	રાખોડી
કાંડું	જાણ્યું	સૌથી	ધોળો
હથેલી	લાંબુ	કપડાં	સમજ્યો
આંમળાં	ટુંકું	છુટીને	મૂળ

ઓછાવત્તા	ઉઘાડા	દોશી	રંગદાર
ગુલાબી	ફાટી	વાણીઆની	પશુ
પાઠ ૬૦	દહાડામાં	છીંટ	પંખીને
લુગડાં	બનાત	ખાદી	ઢાકણુ
ઉઘાડો	ફલેનલ	બાસ્તો	પરમેશ્વરે
ધ્રૂજે	ધોતલી	સેલુ	રૂવાં
ડીલ	અંગરખી	જામદાની	ગરજ
ટાઢ	ઊગે	જંગલી	માછલાં
ટેવ	કાંતીને	ચામડાંનાં	ભીંગડાં
નઠારી	સુતર	યાદ	શરીરનુ

જોડણીના એકજ સરખા નિયમવાળા શબ્દો

દિવાળી. શિઆળ. શિઆળો. વિખુટા. પિત્તાળ મિઠાઇ સિપાઇ. ઇલાજ. શિકાર. શિકારી. રિસાળ. રિસાય. રિસાવું. ભિલ્લુ કિલ્લો. સિક્કો વિવાહ. ઇચ્છા. સિસોટી. બિચારો. વિચાર. વિચારી. વિચાર્યું

પિએર. ભિખારી. નિચાણ. સિવાય. વિઆય. શિરોઈ હિસાબ. નિશાન. નિશાનો. નિશાની. વિદ્યાર્થી વિશાળ વિશેષ. વિજ્યા. ઈશાન. પિવાડતો શિખામણ. નિહાળ્યુ. શિઆળવાં. નિરધાર.

કુક્કર. મુદ્દલ. ઉત્તર ઉત્તમ ખુલ્લુ. મુલ્લાં. છુટ્ટી ગુસ્સો. ઉદ્યોગી ગુચ્છો મુકુંદ. કુટુંબ. સુથાર. ઉજાસ. ઉનાળો સુવાડી. ગુમાવે. કુહાડી. ઉડાવી. ફુલાવી. ફુવારા મુળીઉ. સુખીઉં. પુરાવી. ઉઘાડી ઉઘાડો ડુબાવી જુવાર કુદાવે. ગુમાવ્યું. મુકાવ્યું. ફુલાવ્યું પુષ્કળ. દુશ્મન ઉઠાડયો. ઉડાવવા. ફુલાવવા

ચીસ રીસ. ઠીક. શીખ. ડીલ. પીછ પીડ. બીડ. પીવી. તીણી દીઠી.

ફૂલ. ભૂલ તૂલ. પૂલ. મૂલ. ખૂબ ખૂશી. ઊન દૂર. પૂર ધૂળ સૂદ લૂણ. મૂળ

ધણિઆણી રળિઆમણી અગિઆર. લોહિ-આળું. હોશિયાર.

કઠિન શબ્દો

ખુટી, તૂટી, ફૂટી, ઊડી ઊંચી, ધૂમી, પૂરી, સૂણી, ભૂસી, ઊગી, ચૂમે, મૂર્ખ, સૂર્ય, પૂર્વ, ધ્રૂજે, રૂ, રૂડું, રૂંટણું, રૂટયું પૂછ્યું, ભૂખ્યું, ઊડયું, કૂદવું, કૂદવું, ઊગ્યો, ભૂખ્યો, તૂટેલો, ઝૂરવી, મૂકેલું, ભૂલીશ, ઊગતો, પૂરવા, રૂપીઆ, ધ્રૂજતો, ભૂલથાપ, ખૂબસુરત,

ચંદ્ર, વઠી, ખંત, તબુ, જતુ, ચંબુ, વટ, ગંધ, ઠંડી, ધંધો, ગંજ, પંડે, ડંખ, અંધારૂં, ચંદ્રમા, પંખેરૂં, રંગેલુ, અંજર, સંતરાં, તંમર, નંબર, છંછેર, ડંખીએ, અંગેઠી સંતાપ, સંદેશો, સંતાડી, સંભાળ, સંગાત, સંકટ, સંતેષ, સંબંધી, સંસાર, કંસર, કંસાર, પંપાળી, લંગર, ખંતીલા, ઠંડક, હંમેશાં, ગાગા, ટંટ, રંધાઈ, મંકોડો, જંગલ, જંગલી પંદરમી, બંદીખાનુ, રંગદાર, રંગાએલુ ઢંકાએલુ, અંગુઠીઆં, નંખાવવુ, ટંક-શાળ, સંભળાયો, અંબરખી,

બાગ, હાંડી ગાડો, ઝાપો, ખંધે, ફાંફાં, ભાંગી, દાંડી, કાઠો, સાંઠો, ગાંઠો, ઝાંખો, દાંત, જાંઘ, તાંબું, લાંબુ, કાડુ. માંદુ, વાંસળી, ચાંદની, આંગણું, બાંધ્યો, આંધળો, ચાંપ્યું, ભાંગ્યુ, ટાંકણે, ગાંગડો, માંજીએ, સાંકળો, માંજેલું, પાંદડી, ડાંગર, ખાંડવું, રાંધવુ, માંજર, પાંપણ, કાંતવુ, ઢાંકણુ, સાંભળ્યો, તાંબાકુડી.

નિંદે, સિંહ, સિંધુ, પિંચ, ઇંડું, હિંમત, કિંમત, હિંચોળે, ભિંજાતું, ભિંજાય,

વીંછી, સીંચી, છીંટ, ચીંચીં, ઢીંગલી, ઢીંચણ, હીંચકો, શીંગડાં, ભીંગડાં,

ઉંદુ, હુંડી, ઉંચકી, કુંવર, ગુંજાર, ડુંકડું, ફુંકાય, હુંફાળુ, છુંદાઇ, ગુંગળાઇ, સુંવાળી,

ઊંઘ, હૂંફ, મૂંઝ, ઊંડે, ગૂંગૂં, ભૂંકે, સૂંઘી,

પેંડા, વેંત, ભેંકડો, સેંકડો, પેંતરા, ખેંચાઇ, ખેંચતાણ.

મોં ભોં ભોં ઢોંગ, પોંક, ચોંટી, સોંપી, સોંપ્યો, ગોંધરો, ખોંખારો, ઘોંઘાટ,

દિશા, પિતા, વિષે, મિત્ર, ચિત્ર, વિદ્યા, છિદ્રો, શિખર, દિવસ, શિવશંકર,

ઋતુ, સુનુ, જુઠુ, ભુસુ, છુટુ, છુટો, સુખો, ગુનો, ચુરો, ચુલો, ભુરો, મુઓ, બુરૂ, ભુરૂ, મુખી, સુખી, સુધી, ધુણી, ખુણા, દુઆ, કુવા, ફુટ, પુત્ર, કુકડા, ફુટડા, ઉદય, પુતળી, ફુદડી, મુલક, ઉલટ, ઉલટા, ઉલટુ, દુભવો, પુછડી, ઉમર, હુકમ, કુતરૂં, હુમલો, કુદકો, ઝુલતાં, ઉમદા, ખુરસી, સુગમ, લુગડુ, ઉથલી, ઉખડી, કુમળુ, સુપડું, ધુસરી, ઉજળો, જુમખો, સુતર, પુનેમ, કુટેવ, ઉછેરી, ઉભેલો, ઉચકયુ, ઉતરાણ, ઉતારીશ, ઉછેરવું, ઉકાળતાં, ઉકરડા, ઉગમણી, ઉપરાંત ઉપલાણુ, ઉપયોગ, ઉદેસીગ, ગુજરાન, નુકસાન, ફુટપટી, સુખડીઓ, સુતરાઉ, સુકવશે, મુસલમાન,

ત્રીસ. લીટા. દીઠો. મીઠુ. તીર્થ. દીધુ. સીધું. લીસું. લીલું. ટીપે. દીસે. ધીમે. પીછાં. નીરૂ. શીખ્યો. ભીડયો. નીમ્યો. ઠીકરૂં શ્રીરામ. દીપડો નીમેલો. ઢીમણુ. છીનવી. કીમતી શીતળા. તીતર. કીચડ. જીવડું. ચીકટ. પીરસેલું. પીતરાઇ.

નીમણુક. પીગળતો. ફીરમજી. લીલાંછમ. શીખવશો. નીમકહલાલ ચીતરામણ.

કઠિન મળતા શબ્દોની તારવણી.

ચબુ. તબુ. જાબુ. જતુ. સિંધુ. વાળુ. દયાળુ. માયાળુ. ગુરુ ઘરૂ. તરૂ. શરૂ. વરૂ. વારૂ. મનુ. નાનુ ભાનુ. વહુ. બહુ. એઉ. ઋતુ. ધાતુ. વસ્તુ. બાપુ. પેઢુ. કોસુ. ટટ્ટુ. પશુ. ચરાઉ. ચઢાઉ સુતરાઉ. મહેનતુ. તમાકુ. આળસુ.

તિથિ. મિનિટ. ટિકિટ. | હિંમત. કિંમત.

નહિ. જગપતિ. પ્રીતિ. વનસ્પતિ. ભક્તિ. યુક્તિ. જુક્તિ

ખેડુત. બહાદુર. પાટલુન. નીમણુક. હળપુણી,

અઠવાડીઉં. પખવાડીઉં. અભાગીઉં પગથીઉં. ખાબોચીઉં.

ઝટ. ઘટ. કાટ. ઘાટ. ફાટ. માટ વાટ. હાટ. છીંટ. ફુટ. પેટ. ભેટ. લોટ. સપાટ. સ્લેટ પોપટ ગભરાટ. ચળકાટ. રાજપાટ. ખડખડાટ.

ઠઠ. મડ પીડ. જેઠ શેઠ. ઠાઠ. હોઠ.

ગઢ. ટાઢ. દાઢ. દૃઢ.

રત. માત રાત. લાત. હાલત. હેત ખંત. સપત. અનંત. [વદ રદ યાદ. સૂદ. કેદ.

જોડાક્ષર.

પરમેશ્વર કર્યું ભક્તિ પૃથ્વી ધર્મશાળા બના-યો. બાક્યુ. આવ્યો કયાંથી ચંદ્રમા. સરજ્યાં. સરજ્યું. ઊડયો. વર્ણન ભ્રમર. પૂર્વે ચંદ્ર. ભકત. દાન મુલ્લાં. પત્ર. શ્રાવણ વસ્ત્ર. ત્રીસ. ચૈત્ર. પર્વ રસ્તે પિત્તળનાં. લક્કડ. પુષ્કળ. દ્રાક્ષ. સજ્જડ ડાહ્યો. દોસ્ત બચ્ચો ઝાલ્યો પ્રેમ ભાગ્ય-શાળી વિદ્યા પુત્ર શીખ્યો. વિચાર્યું મસ્તીમાં. પહોંચાડયો. જક્કી બચ્ચુ. પ્રાણીઓ. અજાણ્યું. સમજાવ્યુ ઊંધ્યાં. મુદ્દલ ભાગ્યે. કરડયો પસ્તાયો. પહેર્યાં. યત્ન ફાવ્યો. ભીડયો. છટ્ટી. નિર્ધાર. ચક્ભિલ્લુ. કચ્છ. ઠરાવ્યા ભિલ્લુ. ઠર્યાં. કિલ્લો. ચક્કર રહ્યો. થાકયો ઉઠાડયો દૃઢ છુટ્ટી. જામ્યો.

પાળ્યું. મિત્ર. અર્ધું સ્વાદે ધાન્ય ભાગ્યુ. દોડયો. ફૂટયું. પસ્તાયો. જણાવ્યો દાબ્યો. કયારે. કટ્ટા. કુલેશ રામચંદ્રજી. દર્પણ. શ્રીરામ. કૌશલ્યા. પૂર્વે. ઊગ્યો ઇચ્છા. માર્યા. ગણકાર્યું. સર્વે રાખ્યું. વળ્યું. પ્રધાન મગાવ્યા વિચાર્યું બ્રાહ્મણ વિદ્યાર્થી. મૂર્ખ. ઇશ્વર. જન્મ. ગુસ્સો. પસ્તાવો. પ તાય. ગાર્ડ. સ્ટેશન સોંપ્યો. પાળ્યો. નવાડયો જણાવ્યું. ફેંકયુ કેળવ્યો, બાંધ્યો. વચ્ચે, ખસેડયો, ચઢાવ્યો, ખવડાવ્યા, માન્યો, ઓઢ્યો, પૂછયુ, અક્ષા, નીમ્યો, સાંભળ્યો, ચોકખું, પહોંચ્યા જડયું, અર્ધી, ગુમાવ્યુ, ત્રણ કર્યું, ઉંચકયા, ખુલ્લુ, બગાડયુ, બન્યો, નિહાળ્યુ, ડર્યો, કહ્યું, ભૂખ્યો, વેચ્યો, લજવ્યુ, દોડયુ, ઝાલ્યુ, ભૂખ્યુ, ભર્યા, સોંપ્યુ, ભઠ્ઠી, ચાંપ્યા, દાઝયુ, આણ્યો, રડયુ, ખડયુ, આપકર્મી, પરણાવ્યો, તીર્થ, છોડયુ, લશ્કર, પ્રાર્થના, દુશ્મન, ભેટયા, મેળવ્યુ, ચર્યો, ફુલાવ્યુ, ઉતર્યો, ભૂલ્યો, ધ્રૂજતો, પહેર્યા, વર્ગ, સ્ત્રી, અર્ધા, ચોકખાં, રસ્તો, સસ્તુ વસ્તુ, વસ્યાં, પ્રભુ, સરજાવ્યા, સૂર્ય, સ્હોય, વનસ્પતિ, પક્ષ્ત્ર, પશ્ચિમ ઉત્તર,

સ્લેટ, વિજયા, મહ્ય, મુકાવ્યું, બંદોબસ્ત, ખેડયું, માસ્તર, દાકતર, ઇશ્વર, લક્ષ્મણ, નિર્દય, છિદ્રો, સિક્કા, સસ્તુ, અતરે, અન્ન, લડ્ડુ, કયારા, કયારડા, તત્કાળ, બગાડયુ, હુન્નર, ઉદ્યોગી, નાખ્યા, પ્રીતિ, ત્રીસ, ટટ્ટુ, ખચ્ચર, ઈંદ્રિયો, સાંભળ્યો, કત્થાઇ, વત્તા, બાસ્તો.

મળતા જોડાક્ષર.

પર્વ, સર્ત, વર્ગ, ગાર્ડ, માર્ગ, તીર્થ, પૂર્વ, મૂર્ખ, સૂર્ય, કર્મી, અર્ધુ, અર્ધી, ગણકાર્યું, ભર્યું, અર્ધા, કર્યા, માર્યા, પહેર્યા, કર્યો, ચર્યો, ઠર્યો, ઉતર્યો, પ્રાર્થના, વર્ણન, નિર્દય, દર્પણ, વટેમાર્ગુ.

ચૈત્ર, પત્ર, પુત્ર, ચિત્ર, મિત્ર, ત્રણ, ત્રીસ, પ્રાણ, પ્રેમ, ભ્રમર, પ્રધાન, શ્રાવણ, બ્રાહ્મણ, પ્રીતિ, ધ્રૂજે, ધ્રૂજતો, ચંદ્ર, ચંદ્રમા, ઇંદ્રિયો, વસ્ત્ર, સ્ત્રી.

ચક્કર, નક્કર, ડુક્કર, લક્કડ, સજ્જડ, ખચ્ચર, બચ્ચુ, વચ્ચે, સિક્કા, જક્કી, છુટ્ટી, કટ્ટા, ટટ્ટુ, અત્તર, ઉત્તર, ઉત્તમ, પિત્તળ, વત્તા, સાલ્લા,

અલ્લા, ભિલ્લુ, કિલ્લા, ખુલ્લુ, મુલ્લાં, પલ્લવ, મુદ્દલ, ગુસ્સો,

અન્ન, હુન્નર, લટ્ટુ, છુટ્ટી, ભઠ્ઠી, ચિઠ્ઠી, પત્થર, કત્થાઈ, વિદ્યા. વિદ્યાર્થી, ઉદ્યોગી, ચોકખાઇ, ગુચ્છો, કચ્છ ઇચ્છા જગન્નાથ, વહ્યા, રહ્યો, ડાહ્યો, કહ્યું, રહ્યું, કહ્યાગરૂ, ભકત, ભકિત, જુકિત, યુકિત, દુશ્મન, લશ્કર

પરીક્ષાના ડિકટેશનમાં આવનાર શબ્દો.

પરમેશ્વર, ભકિત, પૃથ્વી, બાંધ્યુ, ચન્દ્રમા, દયાળુ, હોશિયાર, વર્ણન, ભ્રમર, ફુટડા, ચંદ્ર, ધ્યાન, પત્ર, પખેરૂ, ઋતુ શ્રાવણ, વસ્ત્ર, તિથિઓ, અશાડ, વિખુટા, પિત્તળ મિઠાઇ, પુષ્કળ, સુતસઉ, દ્રાક્ષ, સિપઇ, ફુદડી, ફૂદતી, સજ્જડ, ડાહ્યો, ઠીકરૂ, નિશાન, ઢગલા, અથડાયુ, છુંદાઇ, ભાગ્યશાળી, વિદ્યા, શેઠાણી વિચાર્યું, ચોટુ, ગધેડું પહોંચાડયો, હાડવૈદ, જકકી હૂઠ પિવાડતો વિઆય, સાચવણ, ચાદની, ઊંઘ્યાં, સટકી, રિસાળ, મુદ્દલ,

ભાઇભાંડુ, ઢોંગ, પાટલુન, હિમત, છટ્ટી, યત્ન, ચગદાઇ, કિલ્લો, ચક્કર, ઘૂમી રહ્યો, ઉડા-ડયો, ભૂલથાપ, દૃઢ છુટ્ટી, અર્ધું, સ્વાદે, કુટુંબ, ધાન્ય, અગેઠી, ધોતલી, દોડયો, ફુટેલુ, પસ્તાયો, ઢીંગલી ઝૂટવી, ખેચતાણ, સહીઅરો, વિવાહ, કટ્ટા, કલેશ. દર્પણ. કૌશલ્યા ગણકાર્યું. દશરથ. બ્રાહ્મણ. વિદ્યાર્થી મૂર્ખ. ધણિઆણી ઇશ્વર. લોહિઆળુ. ભાંગીતૂટી. પસ્તાઈ સ્ટેશન. સદેશો. સોંપ્યું દુઃખ હુફાળુ ગોઠવણ સિસોટી મિનિટ હીંચકા. દોરડું હિચોળે. ઢીમણું ઓઢ્ઢો રૈયત. નીમણુક પૂછ્યું દીલગીરી ઢેકાઢળીઆ ચોકખુ. ગુમાવ્યું શિખામણ નિહાળ્યુ ખૂબસૂરત ભૂખ્યો. શીગડું. ખડખડાટ ગભરાટ ભટ્ઠી પિએર. તીર્થ. ઉદસીંગ ઓચીતો લશ્કર તડગધુમ દુશ્મન. ગુસ્સો હમેશાં ધ્રૂજતો સ્ત્રી અગુઠીઆં ધોબણ મહિમા સિધુ સરિતા રળિઆમણી સ્હોય વન-સ્પતિ પલ્લવ નાિ એર વિશેષ શિખર પશ્ચિમ. દક્ષિણ વસ્તુ સ્પષ્ટ વિજયા મુકુદ ફુટપટી મધ્ય પગથીઉં. ટેબલ ખુરસી નિચાણ. ઇશ્વર. ઇશાન.

અધિકારી, બંદોબસ્ત, ઢેડ, તલાટી, માસ્તર, ટપાલી, ગેરહાજર, દાકતર, ઘોંઘાટ, લક્ષ્મણ, ટિકિટ, મિનિટ, નિર્દય, જંતુ, છિદ્રો, તાંબાકુંડી, કથરોટ, સિક્કા, ટંકશાળ, ધાતુ, મેળવણી, શિરોઈ, ચળકાટ, પાંદડી, સુગંધ. ધુપેલ, ઉપલાણ, સાદડી, ગુચ્છો, સળંગ, ઢેબરાં અથાણું, કૈવતવાળુ, આળસુ, હળપુણી ધુસરી અન્ન, સંતોષ, લઉં ઉત્તર, ઉત્તમ, ઢાંકણું, અગિઆર, શિઆળવાં, તત્કાળ, ધુણી રક્ષણ, હુન્નર, ઉદ્યોગી, ભિંજાતું, તણખલું, નીમકહલાલ, પ્રીતિ, ટટ્ટીઓ, કુદાવે, અડીઅલ, કહ્યામરૂ, કાંડું, પેઢુ, ઢીંચણ, ઇંદ્રિયો, ધમાકો, જ્ઞાન સાલ્લા, જાબુડા, કત્થાઇ, ધ્રૂજે, ફલાનલ, દેશી વણીઆ, ઢાંકણ, ભીંગડાં.

સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાનો ભૂગોળ શિક્ષક માટે અભિપ્રાયો

રા. બા. કમળાશંકર પ્રાણશંકર ત્રિવેદી

બી. એ. પ્રે. રા ટ્રે કોલેજના માજિ પ્રિન્સિપાલ સાહેબ

પોતાના તા૦ ૨૨–૨–૧૫ના પત્રમા લખે છે કે – "તમોએ મોકલેલુ સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાનો ભૂગોળ શિક્ષક" નામનુ પુસ્તક જોઇ ગયો છુ સુરત શહેરની ભૂગોળ શિખવવામા શિક્ષકોને તે ઉપયોગી થઇ પડશે '

રા. રા. ચુનીલાલ ઘેલાભાઇ શાહ

સાર્વજનિક હાઇસ્કૂલના હેડમાસ્તર સાહેબ

પોતાના પત્રમા લખે છે કે–તમારી ભૂગોળની ચોપડી

(સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાનો 'ભૂગોળ શિક્ષક')મા શહેરની જાણવાજોગ વિગતો અને સ્થળોનો સારો સગ્રહ કરવામા આવ્યો છે, પરીક્ષા વખતે તમારી ચોપડી વિદ્યાર્થીઓને ઘણી ઉપયોગી થઇ પડશે "

❀ અદ્યાપિ બહાર ન પડેલી એવી ❀

બીજા ધોરણની સૃષ્ટિજ્ઞાનની પ્રશ્નોત્તરમાળા

જામનગર અને વાંકાનેર સ્ટેટમાં બીજા ધોરણ માટે
ટેક્સ્ટ બુક તરીકે મંજુર થએલા
કાઠિઆવાડ એજન્સિની તમામ પ્રાયમરી સ્કૂલોમાં
ઇનામ અને લાયબ્રેરી બુક તરીકે મંજુર થએલા

"અંકગણિતનાં મનોયત્ન" પાંચ આના

તર્કશક્તિનું તાળું ઉઘાડનાર શ્રેષ્ઠ કુંચી
"મુખગણિત શિક્ષક" જ છે. માટે
"મુખગણિત શિક્ષક" ખરીદો

બાળવર્ગનો	૦-૧-૬	ત્રીજા ધો૦ નો	૦-૨-૬
પહેલા ધો૦ નો	૦-૧ ૬	ચોથા ધો૦ નો	૦ ૪-૦
બીજા ધો૦ નો	૦-૨-૦	પાંચમા ધો૦ નો	૦-૪-૦

"ભૂગોળ શિક્ષક"

સુરત જિલ્લાનો ૦-૩-૦ | ચોર્યાસી તાલુકાનો ૦-૨-૦
સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાનો ૦-૩-૦

બાળપોથીથી પાંચમી ચોપડી સુધીના

"ડિકટેશન શિક્ષક"

ગુજરાત, મુંબઇ ઇલાકો, અને હિંદુસ્તાનની ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા માગો.

કર્તા—છગનલાલ મોતીરામ શાક શાહપોર—સુરત